

Stracona szansa Hajnówki

Artykuły w "Gazecie Hajnowskiej" nr 3 z 2012 r. o dwóch rozporządzeniach w sprawie gminy Hajnówka skłoniły mnie do zajęcia się tym tematem.

Hajnówka w 1929 r. otrzymała dużą szansę, by z dotychczasowej osady awansować do rangi gminy wiejskiej. Hajnówka składała się wówczas z dwóch oddzielnych organów: osady Hajnówka należącej do gminy wiejskiej Białowieża oraz Placówki i zakładów chemicznych „Grodzisk” należących do gminy Łosinka. Rozporządzenie w tej sprawie wydał Minister Spraw Wewnętrznych Sławoj Składkowski, w dniu 27 marca 1929 roku. Zostało ono ogłoszone w "Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej" - nr 23 z 13 kwietnia 1929 roku (poz. 244) i w tymże dniu weszło w życie.

Poz. 242, 243 i 244.

Nr. 23.

244.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 27 marca 1929 r.

**o utworzeniu gminy wiejskiej Hajnówka w powiecie
bielskim, województwie białostockim.**

Na mocy art. 1 i 4 ustawy z dnia 22 września 1922 r. w przedmiocie zmiany granic oraz rozwiązywania i tworzenia gmin wiejskich na obszarze b. zaborów rosyjskiego i austriackiego (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 770) zarządzam co następuje:

§ 1. Wyłącza się:

- a) z gminy wiejskiej Białowieża w powiecie bielskim, województwie białostockim miejscowości: Długi Bród, osada Hajnówka, Jakubowo, Krugle, Łozice, Nikiforowszczyzna, Orzeszkowo, Piaski, Postołowo, Starzyzna, Sawiny-Gród, Skryplewo, Wiluki, Wygon, Wierzchowskie i Zabagonie;
- b) z gminy wiejskiej Łosinka w powiecie bielskim, województwie białostockim miejscowości: Bielszczyzna, Czyżyki, Dolna, Dubiny, Kraskowszczyzna, Lipiny, Nowoberezo-wo, Placówka, Putiska, Wygody i zakłady chemiczne „Grodzisk”;
- c) z gminy wiejskiej Masiewo w powiecie bielskim, województwie białostockim miejscowości: Dubińska Ferma, Golakowa Szyja, Nowosady, Olchowa Kładka, Smolany Sadek, Sorocza Nóżka, Przechody i Zwodzieckie;
- d) z gminy wiejskiej Orla w powiecie bielskim, województwie białostockim miejscowości: Borek, Chytra, Górna, Judzianka, Progale i Porjewo —
i ze wszystkich wymienionych miejscowości tworzy się gminę wiejską Hajnówka w powiecie bielskim, województwie białostockim.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Ponad dwa miesiące później, a dokładnie 10 czerwca 1929 roku minister sprawiedliwości wydał rozporządzenie włączające gminę wiejską Hajnówka do okręgu sądu grodzkiego w Białowieży. Rozporządzenie to zostało ogłoszone w "Dzienniku Urzędowym RP" nr 45, poz. 379 z 27 czerwca 1929 roku.

Nr. 45. Dziennik Ustaw. Poz. 377, 378, 379 i 380. 731

379.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 10 czerwca 1929 r.

**o zmianie okręgu sądu grodzkiego w Białowieży
w okręgu sądu okręgowego w Białymstoku.**

Na podstawie art. 270 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 12, poz. 93) zarządzam co następuje:

§ 1. Utworzona rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 244) gmina wiejska Hajnówka zostaje włączona do okręgu sądu grodzkiego w Białowieży.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: **St. Cat**

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 12 sierpnia 1929 roku gmina wiejska Hajnówka uzyskała miejskie uprawnienia finansowe. Gmina wiejska o miejskich uprawnieniach finansowych, to rodzaj jednostki administracyjnej funkcjonującej w okresie II Rzeczypospolitej w latach 1924–1939, kontynuowanej następnie w okresie PRL w latach 1946-1954 (ostatnie nadanie uprawnień odbyły się w 1950 roku). Nowa kategoria gmin wiejskich została wprowadzona *Ustawą z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych*. Gminy te nie były uważane za miasta, a ich ludności nie traktowano jako miejskiej w statystykach demograficznych.

Ze względu na trudną sytuację finansową nowo utworzonej gminy specjalnie wydano rozporządzenie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, dotyczących gmin miejskich.

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WE-
WNĘTRZNYCH**

z dnia 12 sierpnia 1929 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie zastosowania do gminy wiejskiej Hajnówka w powiecie bielskim, województwie białostockim, przepisów ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, dotyczących gmin miejskich.

Na zasadzie art. 72 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) zarządza się co następuje:

§ 1. Do gminy wiejskiej Hajnówka w powiecie bielskim, województwie białostockim mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, dotyczące gmin miejskich.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1930 r.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Niestety gmina Hajnówka nie podołała ciężącym na niej obowiązkom, dlatego rozporządzeniem z dnia 24 czerwca 1930 r. zniesiono gminę wiejską Hajnówka

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WE-
WNĘTRZNYCH**

z dnia 24 czerwca 1930 r.

**o zniesieniu gminy wiejskiej Hajnówka w powiecie
bielskim, województwie białostockiem,**

Na mocy art. 1 i 4 ustawy z dnia 22 września 1922 r. w przedmiocie zmiany granic oraz rozwiązywania i tworzenia gmin wiejskich na obszarze b. zaborów rosyjskiego i austriackiego (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 770) zarządzam co następuje:

§ 1. Gminę wiejską Hajnówka w powiecie bielskim, województwie białostockiem znosi się. Należące do zniesionej gminy Hajnówka miejscowości: Długi Bród, osada Hajnówka, Jakubowo, Krugłe, Łozice, Nikiforowszczyzna, Orzeszkowo, Piaski, Postołowo, Starzyzna, Sawiny—Gród, Skryplewo, Wiluki, Wygon, Wierzchowskie, Zabagonie włącza się do gminy Białowieża; Bielszczyzna, Czyżyki, Dolna, Dubiny, Kraskowszczyzna, Lipiny, Nowoberezowo, Placówka, Putiska, Wygody, zakłady chemiczne „Grodzisk” — włącza się do gminy Łosinka; Dubińska Ferma, Golakowa Szyja, Nowosady, Olchowa Kładka, Smolany Sadek, Sorocza Nóżka, Przechody Zwodzieckie — włącza się do gminy Masiewo; Borek, Chytra, Górna, Judzianka, Progale, Porjewo — włącza się do gminy Orla w tymże powiecie i województwie.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Gminę wiejską Hajnówka utworzono ponownie w roku 1934 Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 lipca.

675.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 12 lipca 1934 r.

o zmianie granic gmin wiejskich w powiecie bielskim, województwie białostockim.

Na podstawie art. 1 i 4 ustawy z dnia 22 września 1922 r. w przedmiocie zmiany granic oraz rozwiązywania i tworzenia gmin wiejskich na obszarze b. zaborów rosyjskiego i austriackiego (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 770) zarządzam co następuje:

§ 1. W powiecie bielskim, województwie białostockim znosi się następujące gminy wiejskie: Domanowo, Dubiażyn, Kąty, Łosinka, Łubin, Narojki, Pasynki, Radziwiłłówka, Rudka, Skórzec, Topczewo i Widźgowo.

§ 2. W powiecie bielskim, województwie białostockim tworzy się następujące gminy wiejskie: Bielsk, Hajnówka, Boćki, Brańsk, Mielnik, Drohiczyn i Ciechanowiec.

§ 4. Do rowoutworzonej gminy wiejskiej Hajnówka włącza się następujące miejscowości: a) ze zniesionej gminy wiejskiej Łosinka: Bielszczyzna, Czyżyki, Dolna, Kraskowszczyzna, Wygoda, Dubiny, Kotówka, Kojły, Kuraszewo, Maksimowszczyzna, Sady, Łuszcze, Lipiny, Nowokornino, Nowoberezowo, Osówka, Placówka, Chemiczna, Szostakowo, Trywierz, Wólka, Wieżanka, Podwieżanka i Putiska; b) ze zniesionej gminy wiejskiej Pasynki — wieś Leniewo; c) z gminy wiejskiej Białowieża: osadę Hajnówka, Gorlańskie Stożło, Kozi Przeskok, Leśna, Postołowo, Sacharewo, Sawiny Gród, Skrypiewo, Wydmuchowo, Znojka, Orzeszkowo, Wierzchowskie i Nowiny; d) z gminy wiejskiej Orla: Dubicze Osoczne, Borek, Chytra, Progale, Górne, Judzianka, Porejowo, Jałodniki, Istok, Pasieczniki Duże, Witowo, Pasieczniki Małe, Kraskowszczyzna i Bachmat.

§ 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 października 1934 roku.

Minister Spraw Wewnętrznych:

Marjan Zyndram-Kościałkowski

Wójtem gminy w latach 1934-39 był Leopold Kowalczyk. Zgodnie z ustawą o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. z 1933 r. nr 35, poz. 294) z dnia 23.03.1933 r. gmina posiadała określoną liczbę urzędników. Zastępcą wójta był Tymoteusz Kicel, sekretarzem - Władysław Adamski, pisarzem - Włodzimierz Poskrobko. Obsadzone były również stanowiska buchaltera, skarbnika, budowlańca, woźnego.

W dniu 16 maja 1938 roku minister sprawiedliwości wydał rozporządzenie o przeniesieniu siedziby sądu grodzkiego z Białowieży do prężnie rozwijającej się w tym czasie Hajnówki (Dziennik PI Urzędowy RP nr 36, poz. 306).